

Nazwa instytucji

Książnica Cieszyńska

Tytuł jednostki/Tytuł publikacji

Druk Sejmu Śląskiego Nr 133 - wniosek Zespołu Posłów Ch.D. i N.P.R. w sprawie ordynacji wyborczej dla Powiatowych Związków Komunalnych - Katowice, 25.09.1931 r.

Liczba stron oryginału

23

Liczba plików skanów

24

Liczba plików publikacji

24

Sygnatura/numer zespołu

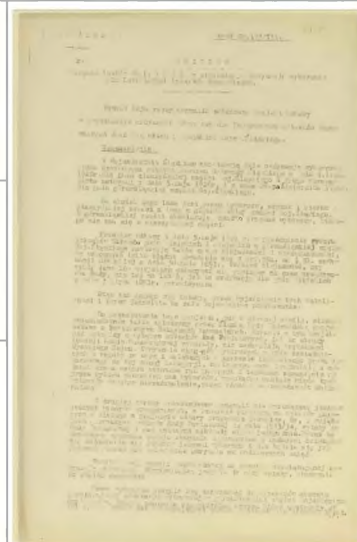
TR 037.043

Data wydania oryginału

1931

Projekt/Sponsor digitalizacji

Dofinansowano ze środków WPR Kultura+

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

NARODOWY
INSTYTUT
AUDIOWIZUALNY

KULTURA+

Digitalizacja

Pr.

W N I O S T K

Zespołu Posłów Ch.D. i N.P.R. w przedmiocie ordynacji wyborczej dla Powiatowych Związków Komunalnych.

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy w przedmiocie ordynacji wyborczej dla Powiatowych Związków Komunalnych Gmin Wiejskich i Miejskich Wojew. Śląskiego.

Uzasadnienie:

W Województwie Śląskiem obowiązują dwie ordynacje wyborcze: jedna unormowana rozporządzeniem Wojewody Śląskiego z dnia 6. lipca 1922r. dla gmin cieszyńskiej części Woj. Śląskiego a druga wprowadzona ustawami z dnia 5. maja 1926r. i z dnia 29. października 1926r. dla gmin górnośląskiej części Woj. Śląskiego.

Na skutek tego inne jest prawo wyborcze, czynne i bierne w cieszyńskiej części a inne w górnośląskiej części Woj. Śląskiego. W górnośląskiej części obowiązuje ponadto przymus wyborczy, którego nie zna się w cieszyńskiej części.

Przepisy ustawy z dnia 5. maja 1926 r. w przedmiocie wyboru członków Zarządu gmin wiejskich i miejskich w górnośląskiej części Woj. Śląskiego zawierają także sporo niejasności i niedokładności, że wspomnieć tylko błędne powołanie się w art. 55a. na § 31. ordynacji miejskiej z dnia 30. maja 1853., tudzież niejasność, czy wybór ławników wiejskich dokonywać się powinien na czas urzędowania Rady, czy też na lat 6, jak to ordynacja dla gmin wiejskich z dnia 3. lipca 1891r. przepisywała.

Stan ten domaga się zmiany, przez wyjaśnienie tych wątpliwości i przez jednolite na całe Województwo unormowanie.

Do przedłożenia tego projektu, już w obecnej chwili, skłonił wnioskodawców także zgłoszony przez Śląską Radę Wojewódzką projekt ustawy o Powiatowych Związkach Komunalnych. Zawarte w tym projekcie przepisy o wyborze członków Rad Powiatowych, jak to obrady Komisji Admin. Samorządowej wykazały, nie zadawała większości Wysokiego Sejmu. Tworzenie okręgów wyborczych z gmin sąsiadujących z reguły ze sobą i należących w zakresie komunalnego prawa finansowego do tej samej kategorii, nastręczać musi trudności, a oddanie prawa wyboru członkom rad gminnych i temsamem odsunięcie od prawa wyboru szerokich mas wyborców, wywołaćby musiało wśród tych wyborców poważne niezadowolenie, czego zdaniem wnioskodawców unikać należy.

Z drugiej strony wnioskodawcy pragnęli nie wprowadzać jeszcze jednych wyborów powszechnych, w terminie odrębnym od wyborów gminnych i dlatego w projekcie ustawy proponują przepisy, by, z wyjątkiem pierwszych wyborów Rady Powiatowej do roku 1933/34, wybory do Rady Powiatowej i rad gminnych odbywały się w jednym dniu. Przez to procedura wyborcza będzie znacznie uproszczona a ludności oszczędzi się zajmowania się jeszcze jednemi wyborami i nie będzie się jej jeszcze więcej jak dotychczas odrywało od codziennych zajęć.

Projekt swój oparli wnioskodawcy na obecnie obowiązującej ordynacji wyborczej, wprowadzając jedynie do niej zmiany, stosownie do swoich zamierzeń.

Prawo wyborcze pragnie się zastosować do przepisów obecnie obowiązującej ordynacji wyborczej w górnośląskiej części Województwa, czyli prawo wyboru zamierza się przyznać osobom które ukończyły 25 lat, prawo zaś wybieralności osobom mających ukończonych 30 lat.

Odmiennie od dotychczasowych przepisów wnioskodawcy zamierzają wprowadzić kartki do głosowania, na których wydrukowane być mają po kolei wszystkie zgłoszone listy kandydatów z oznaczeniem nazwy ugrupowania i wydrukowaniem nazwisk pierwszych trzech kandydatów i na których wydrukowana ma być obok nazwy liczba porządkowa listy. Głosowanie odbyć się ma w ten sposób, że wyborca przez nakreślenie krzyżyka, podkreślenie nazwy lub też w inny sposób oznaczy, której liście głos swój oddaje. Kartek tych dostarczyć mają na swój koszt gminy względnie Powiatowy Związek Komunalny. Wnioskodawcy są zdania, że usunąć należy obleganie lokali wyborczych przez ludzi rozdzielających kartki i dążyć temsamem do spokojniejszego przebiegu wyborów.

Przez wprowadzenie przepisów o urnach wyborczych /art.38./ i o celach izolowanych /art.40/ tudzież przez uzupełnienie postanowień karnych /art.72 - 76/ wnioskodawcy pragną zagwarantować tajność i czystość wyborów.

Przez uzupełnienie przepisów o sposobie wyboru członków Zarządów Gminnych zamierza się usunąć te niejasności, o których następnie wspomniano.

Katowice, dnia 25.września 1931r.

W n i o s k o d a w c y:

Sosiński, Krawczyk, Wieczorek, Korfenty, Kędzior, Sikora,
Chmielewski.

U S

I A

z dnia

w przedmiocie ordynacji wyborczej dla Powiatowych Związków Komunalnych i gmin miejskich i wiejskich Województwa Śląskiego.

I.

Prawo wyboru i wybieralności,Wymogi prawa wybierania.

Art. 1.

Prawo wyboru do rad gminnych wiejskich i miejskich przysługuje wszystkim obywatelom Rzeczypospolitej Polskiej obojga płci, którzy w dniu wyłożenia list wyborczych

- a/ skończyli 25 rok życia,
- b/ w danej gminie mieszkają co najmniej sześć miesięcy,
- c/ są w posiadaniu honorowych praw obywatelskich, o ile niniejszy ustaw od wykonania wyboru wyraźnie nie są wyłączeni lub wykluczeni.

Prawo wyboru do rady powiatowej ma każdy członek powiatowego związku komunalnego, który posiada prawo wybierania do rady gminnej miejskiej lub wiejskiej w jednej z gmin, wchodzących w skład danego powiatu.

Stałe zamieszkanie w danej gminie nie należy uważać za przerwane, jeżeli ktoś czasowo oddali się z niego, o ile z bliższej okoliczności nie wynika, że zamierzał istotnie zmienić swoje miejsce zamieszkania.

Art. 2.

Wyiatki w prawie wybierania i wybieralności.

Prawo wyboru i wybieralności nie przysługuje osobom wojskowym, znajdującym się w stałej lub czasowej czynnej służbie, nie wyłączając czasowo urlopowanych.

Jednak prawo wyboru i wybieralności nie jest ograniczone odnośnie do członków armji, którzy stojąc poza służbą prezenyjną, pełnią w myśl ustaw o służbie wojskowej chwilowo czy na służbę wskutek powołania na ćwiczenia celem wyszkolenia.

Art. 3.

Prawo wyboru osób, zamieszkałych w kilku gminach.

Każdy obywatel może tylko osobiście i w jednej gminie wykonywać prawo wyboru, chociażby nawet i w kilku gminach posiadał miejsce zamieszkania.

Art. 4.

Wykluczenie od prawa wyboru.

- Od prawa wyboru są wykluczone:
- 1/ osoby, które są niezdolne do działań prawnych, oraz osoby pozbawione prawomocnem orzeczeniem sądowem własnowolności, choćby za skutkiem ograniczenia zdolności do działań.

- 2/ Osoby popadłe w konkurs na czas trwania postępowania konkursowego, jakoteż i osoby, wobec których postępowanie ugodowe zostało wdrożone aż do ogłoszenia tegoż za ukończone.
 - 3/ Osoby pozbawione prawomocnym wyrokiem sądowym obywatelskich praw honorowych, na czas trwania tego stanu.
 - 4/ Osoby prawomocno zasądzone za zbrodnie, nadto za występki przeciw moralności, za kradzież lub paserstwo, sprzeniewierzenie, oszustwo i nieuczciwość, fałszowanie dokumentów, za lichwę i przemytnictwo oraz włóczęgostwo a i za współnictwo w powyższych przestępstwach.
 - 5/ Osoby prawomocnie skazane wyrokiem sądowym, jeśli zarazem orzeczono oddanie wzgl. dopuszczalność oddania pod dozór policyjny lub do domu pracy, na czas trwania dozoru lub pobytu w domu pracy.
 - 6/ Osoby karane za zbrodnie lub występki, odnoszące się do wykonywania praw obywatelskich.
- Utrata prawa wyboru gasnie przy zbrodniach po 3 latach, przy występkach, przekroczeniach po 1 roku, licząc od dnia skończenia kary.

Jeżeli jakikolwiek w ustępach 1, 2, 3, 4, 5 wymieniony wypadek zajdzie lub ujawniony zostanie już po upływie terminu do wnoszenia reklamacji, a komisji wyborczej zostanie w tym względzie przedłożony urzędowy dowód, nie może już dana osoba wykonywać prawa wyborczego, pomimo wpisania jej do listy wyborczej.

To samo odnosi się do takiego wypadku, jeżeli dana osoba utraciła później obywatelstwo państwowe lub jeżeli zostanie wykazane, że w myśl § 2 niniejszej ustawy jest wyłączony od wykonywania prawa wyboru.

Art.5. Prawo wybieralności.

Do rad powiatowych i gminnych jak i do komisji powiatowych i gminnych mogą być wybrane tylko osoby, które posiadają prawo wybierania, ukończony 30 rok życia, które mieszkają w gminie od roku przed dniem wyboru, a wyraźnie od prawa wybieralności nie są wyłączone lub wykluczone.

Do komisji mogą być wybrane także osoby nie będące członkami rady powiatowej i gminnej.

Art.6. Wyjątki w sprawie wybieralności.

Do rady powiatowej i rady gminnej nie mogą być wybieranymi osoby, pozostające w stosunku służbowym do powiatu wzgl. gminy.

Art.7. Pokrewieństwo i powinowactwo.

Równocześnie nie mogą być członkami zarządu lub rady powiatowego związku komunalnego względnie gminy lub tej samej komisji:

- 1/ małżonkowie,
- 2/ rodzice i dzieci, własne i przybrane.
- 3/ teść lub teściowa ze zięciem lub synową,
- 4/ wrodzeństwo /bracia i siostry/,
- 5/ małżonek z wrodzeństwem drugiego małżonka.

Jeżeli tutaj wymienione osoby wybrane zostały wbrew powyższemu postanowieniu lub taki stosunek później zaistnieje, a jeden z dotyczących osób w przeciągu trzech dni nie zrzeknie się mandatu, wtedy młodszą stroną traci swoje członkostwo w zarządzie, w radzie, lub obojgu komisji; w razie równości wieku rozstrzyga los.

Art. 8.
Ulgi dla wyborców.

Służbodawca jest zobowiązany służyć w dzień wyborów tak urządzać ażeby pozostający w służbie mogli uczestniczyć w wyborach.

Art. 9.
Obowiązek przyjęcia wyboru.

Każdy wyborca jest zobowiązany do przyjęcia wyboru na członka rady powiatowej i wydziału powiatowego, zarządu gminnego i rady gminnej miejskiej i wiejskiej jak i komisji powiatowych i gminnych. Od tego obowiązku mogą być zwolnione na ich wniosek:

- 1/ kobiety,
- 2/ osoby, które przekroczyły 60 rok życia,
- 3/ osoby, które przez całe dwa ostatnie okresy wyborcze były członkami wymienionych ciał,
- 4/ osoby, które świadectwem urzędowego lekarza udowodnią poważną chorobę lub ujemność cielesną,
- 5/ osoby, które z powodu swego zawodu często lub dłużej przebywają poza granicami danego związku komunalnego,
- 6/ osoby, które z powodu swego zawodu doznają przeszkody w sprawowaniu urzędu,
- 7/ wybrani członkowie ciał ustawodawczych.

Zwolnienie od członkostwa w radzie, zarządzie lub komisji danego związku komunalnego w ciągu okresu wyborczego następuje w punktach 1, 2, 3, 4, i 7 przez przyjęcie wniosku przez daną radę, w punktach 5 i 6 jak też innych nieprzewidzianych wypadkach przez wyrażenie zgody większości członków danej rady.

Art. 10.
Okres wyborczy.

Rada powiatowa i rada gminna miejska i wiejska wybierana będzie na okres czteroletni licząc od dnia, w którym wybór rady stał się prawomocnym.

Rady te pełnią atoli po upływie tego czasu swoje obowiązki służbowe, aż do objęcia urzędowania przez nowo wybraną radę, wyjąwszy wypadek wcześniejszego rozwiązania jej.

II.

Ilość członków rady powiatowej i rady gminnej
/miejskiej wzgl. wiejskiej/.

Art. 11.

Liczbę członków rady powiatowej ustala ustawa z dnia o powiatowych związkach komunalnych.

W górnośląskiej części Województwa Śląskiego odnośnie do liczby członków rady gminnej /miejskiej i wiejskiej/ obowiązują przepisy § 12 ordynacji miejskiej z dnia 30 maja 1853 /Zbiór Ust. Pr. str. 261./ względnie § 49 ordynacji gmin wiejskich z dnia 3 lipca 1891r. /Zb. Ust. Pr. str. 233/.

W cieszyńskiej części Województwa Śląskiego nazwę "Wydział gminny" zmienia się na "rada gminna" /miejaska względnie wiejska/. Rada składa się w gminach:

do 500 mieszkańców	z 9 członków,
do 1000 "	z 10 "
do 2000 "	z 15 "
do 5000 "	z 18 "

do 10000 mieszkańców z 24 członków,
do 15000 " z 30 członków,
ponad 15000 " z 36 członków.

III.

Rozpisanie i przygotowanie wyborów.

Art. 12.

Listy wyborcze.

Burmistrz względnie naczelnik gminy którego gmina wchodzi w skład Powiatowego Związku Komunalnego, jest obowiązany do zestawienia listy wyborczej w poczwórnem wygotowaniu, zawierającej spis wszystkich w myśl powyższych postanowień uprawnionych do wyboru osób w czasie ustanowionym przez władzę nadzorczą. Dwie z powyższych list wyborczych służą dla komisji wyborczej do rady powiatowej a dwie dla komisji wyborczej do rady gminnej miejskiej wzgl. wiejskiej. Burmistrz miast wydzielonych sporządza listy w podwójnem wygotowaniu.

Przy wyborach do rady powiatowej każdy powiat tworzy jeden okręg wyborczy; poszczególne gminy miejskie i wiejskie, wchodzące w skład powiatowego związku komunalnego, tworzą okręgi głosowania, większe gminy dzieli się na obwody głosowania, jak przy wyborach gminnych.

Gminy do 4000 mieszkańców tworzą tylko jeden okręg wyborczy; dla gminy takiej wygotowuje się jedną listę wyborczą obejmującą całą gminę.

Gminy ponad 4000 mieszkańców rozdziela naczelnik gminy na więcej obwodów głosowania.

Dla każdego obwodu głosowania należy wygotować osobną listę wyborczą.

Listy wyborcze w gminach ponad 4000 mieszkańców z reguły należy wygotować według alfabetycznego porządku ulic i placów odpowiedniego obwodu głosowania, odnośnie do każdej ulicy i placu według liczb porządkowych poszczególnych domów, w każdym domu według porządku alfabetycznego wyborców.

W mniejszych gminach można listy wyborcze na zarządzenie burmistrza względnie naczelnika gminy zestawiać według liczb spisanych domów, poczynwszy od najmniejszej liczby, a w każdym domu według alfabetycznego porządku wyborców. Wyborcy winni być wciągnięci z oznaczeniem imienia i nazwiska, daty urodzenia, stanu zamieszkania a w razie potrzeby z dodaniem bliższych określeń.

Art. 13.

Sporządzenie odbitek list wyborczych.

Natychmiast po rozpoczęciu prac około ułożenia list wyborczych powinien burmistrz względnie naczelnik gminy ogłosić sposób używania w danej gminie. Ze każdemu w przeciągu 8 dni od dnia ogłoszenia przysługuje prawo zażądania wydania mu na jego koszt sporządzonego odpisu list wyborczych. Wydanie odpisów zaczyna się od dnia wnoszenia reklamacyj.

Zamówienia odpisów list wyborczych zobowiązuje do ponoszenia kosztów wygotowania tegoż.

Burmistrz względnie naczelnik gminy powinien się na czas wystracać o sporządzenie potrzebnej ilości odpisów.

Art. 14.

Ogłoszenia wyłożenia list wyborczych, przedłożenie list kandydatów, list połączonych i wnioski do komisji wyborczych.

Burmistrz względnie naczelnik gminy powinien wszystkie cztery listy wyborcze względnie dwie w miastach wydzielonych w gminie względnie w danym obwodzie głosowania przez dni 14 wyłożyć do pu-

blicznego wglądnięcia.

Z chwilą wyłożenia list wyborczych powinien: starosta jako przewodniczący wydziału powiatowego odnośnie do wyborów rady powiatowej, burmistrz względnie naczelnik gminy odnośnie do wyborów gminnych, przez publiczne ogłoszenie podać do powszechnej wiadomości, że listy wyborcze są przez 14 dni wyłożone do publicznego wglądnięcia, w którym to czasie mogą być wniesione zarzuty przeciwko temże. W ogłoszeniach powinien być oprócz tego dokładnie oznaczony dzień porządkowy i końcowy tego terminu, jakoteż miejsce i godziny, w ciągu których można wglądać do list i wnosić zarzuty. W ogłoszeniu tem należy równocześnie podać do ogólnej wiadomości termin przedłożenia list kandydatów z oznaczeniem dnia kalendarzowego /art. 20/ dalej postanowienia co do formy i sposobu wygotowania list kandydatów /art. 21/ termin wnoszenia połączonych list /art. 26/ i termin zamianowania członków komisji wyborczej.

Ogłoszenie powyższe musi być aż do 8 dnia przed wyborami wywieszone w budynku urzędu gminnego a nadto odnośnie do wyborów rady powiatowej w budynku wydziału powiatowego. W gminach ponad 5000 mieszkańców muszą być listy wyłożone codziennie bez przerwy conajmniej przez 7 godzin a w innych gminach codziennie conajmniej przez 4 godziny. Każdy może wglądać do listy wyborczej, poczynić sobie odpisy i wyciągi, o ile drugim osobom przez to nieuniemożliwi skorzystania z tego samego prawa.

Art. 15.

Zarzuty przeciwko listom wyborczym.

Protest przeciwko wyłożonemu listom wyborczym należy w czasie oznaczonym w art. 14 wnosić pisemnie do urzędu gminnego. Niepisemnie osoby mogą te swoje zarzuty podać ustnie w urzędzie gminnym który jest zobowiązany je zaprotokółować.

Prawo wnoszenia protestu przysługuje tym osobom, które już są do listy wyborczej wpisane, albo też o wpisanie do tejże się starają.

Protest może być uczyniony jeżeli jakąś osobę nieprawnie wpisano do listy wyborczej, jeżeli uprawnioną osobę do wyboru pominięto albo też który z wyborców mylnie został oznaczony.

Protest musi być wniesiony osobno co do każdej osoby, nie odpowiadające temu postanowieniu zarzuty należy zwrócić celem ich sprostowania. Strona, wnosząca zarzut, jest zobowiązana wskazać, fakta zarzut uzasadniające i w miarę możliwości uprawdopodobnić prawdziwość tych faktów.

Protest przeciwko wpisaniu wyborcy do listy wyborczej należy temuż natychmiast podać do wiadomości z nadmienieniem, że w tej sprawie może w ciągu 24 godzin wnieść do urzędu gminnego pisemnie, lub jeżeli nie umie pisać ustnie swoje wyjaśnienia.

Art. 16.

Komisja reklamacyjna.

O zarzutach rozstrzyga komisja składająca się z burmistrza względnie naczelnika gminy, względnie zastępcy przez niego zamianowanego, jako przewodniczącego i najmniej z czterech a najwyżej ze sześciu członków posiadających prawo wyboru w gminie, wybranych przez radę gminną względnie w razie jej rozwiązania przez organ sprawujący jej funkcje przy uwzględnieniu w gminie istniejących zorganizowanych stronnictw politycznych.

Do prawomocności uchwał Komisji jest potrzebna obecność przewodniczącego i conajmniej połowa jej członków; uchwały zapadają bezwzględna większością głosów, a w razie równości rozstrzyga przewodniczący który pozbawiony nie głosuje.

Dla każdego obwodu głosowania należy ustanowić osobną komisję. Urząd gminny jest zobowiązany do przeprowadzenia potrzebnych dochodzeń zażądanych przez komisję.

Art.17.

Postępowanie przy wniesieniu protestu.

Na podstawie swego orzeczenia zarządza komisja natychmiastowe sprostowanie przez urząd gminny we wszystkich listach wyborczych. Równocześnie zaś winien urząd gminny powiadomić o tym tak stronę wnoszącą zarzut jak i osobę o których wniesienie do listy wyborczej chodzi.

Każda uprawniona do protestu osoba może się powołać przeciwko rozstrzygnięciu komisji do władzy nadzorczej.

Odwwołanie może być wniesione do urzędu gminnego w przeciągu dni trzech od dnia zawiadomienia, a jeżeli wnoszący odwołanie w myśl postanowień tego artykułu nie mógł być zawiadomiony wtedy licząc od dnia, w którym zostało wpisane rozstrzygnięcie komisji do listy wyborczej.

W tym celu pozostają listy wyborcze wyłączone aż do upływu czasu do odwołania.

Burmistrz względnie naczelnik gminy jest obowiązany odwołanie wraz z przynależnymi aktami zaraz przedłożyć władzy nadzorczej.

Po upływie terminu do odwołania należy wniesione odwołanie odrzucić jako spóźnione.

Władza nadzorcza powinna po przeprowadzeniu ewentualnie potrzebnych dochodzeń załatwić jaknajspieszniej nadesłane odwołanie i o rozstrzygnięciu powiadomić urząd gminny celem ewentualnego sprostowania listy wyborczej, stronę wnoszącą protest i wyborcę którego zarzut dotyczy.

Rozstrzygnięcie władzy nadzorczej jest ostateczne.

Art.18.

Dodatkowe wyłożenie list wyborczych.

W listach wyborczych ustalonych na podstawie wyniku postępowania reklamacyjnego nie może wprowadzać żadnych zmian, wyjąwszy w wypadku przewidzianym w dwóch ostatnich ustępach art.4. Równocześnie ustalone listy wyborcze należy ponownie przez 8 dni aż do dnia wyborów wyłożyć do publicznego wglądu.

Odnosnie do prawa wglądu do list wyborczych, sporządzenie odbisów jakoteż i godzin, których listy wyborcze powinny być wyłożone, obowiązują analogicznie postanowienia art.14.

Art.19.

System wyborczy.

Wybór do rady powiatowej i rad gminnych miejskich i wiejskich odbywa się na zasadzie systemu stosunkowości.

Art.20.

Listy kandydatów.

Grupy wyborcze powinny przedłożyć swoje listy kandydatów w podwojnym wygotowaniu:

- a/ najpóźniej 21 dni przed dniem wyborów do godziny 12-tej wydziałowi powiatowemu odcosnie do wyborów rady powiatowej,
- b/ najpóźniej 14 dni przed dniem wyborów do godziny 12-tej urzędowi gminnemu odcosnie do wyborów rad gminnych miejskich i wiejskich.

Wydział powiatowy względnie urząd gminny jest zobowiązany do poświadczenia wręczającemu listy czasu jej wniesienia. Wnoszący podanie jest uprawniony do przedłożenia podpisu listy kandydatów, którego zgodność z wniesioną listą kandydatów powinien wydział powiatowy względnie urząd gminny potwierdzić.

Lista kandydatów do rady powiatowej musi być podpisana przynajmniej przez 50 wyborców.

Lista kandydatów do rad gminnych miejskich i wiejskich musi być podpisana w gminach do 1000 mieszkańców najmniej przez

10, w gminach do 2000 mieszkańców najmniej przez 20, w gminach do 5000 mieszkańców najmniej przez 30, w gminach ponad 5000 mieszkańców najmniej przez 50, w listach wyborczych wpisanych wyborców. Zawsze atoli musi liczba podpisów wynieść conajmniej tyle ile liczba kandydatów.

Zgór, odwołanie podpisu lub utrata prawa wyborczego, którego z podpisanych nie wpływa na ważność listy.

Art.21.

Treść listy kandydatów.

Lista kandydatów musi zawierać:

- 1/ oznaczenie grupy wyborczej /stronnictwa/
- 2/ spis kandydatów, których liczba może atoli być najwyżej o połowę większą jak liczba członków wybieranych do rady powiatowej względnie gminnej. Ułamki należy zaokrąglić do następnej liczby całej. Kolejność każdego kandydata należy uwidocznić cyframi.
- 3/ Oznaczenie pełnomocnika grupy wyborczej tj.osoby, zastępującej daną grupę i jego zastępcy. Jeżeli nie są oznaczeni, wtedy pierwszego podpisanego należy uważać za pełnomocnika a drugiego za jego zastępcę.

Prawo zastępstwa grupy wyborczej /listy kandydatów/ zachowuje swoją ważność i na wypadek skreślenia, pełnomocnika z listy wyborczej lub utraty przez tegoż prawa wyboru.

Do listy kandydatów należy dołączyć piśmienne, własnoręcznie napisane oświadczenie wszystkich kandydatów, że kandydaturę przyjmują i że z ich zgodą nie są wpisani na inną listę kandydatów.

Art.22.

Postępowanie z listami kandydatów.

Przewodniczący wydziału powiatowego zapatrzka listy kandydatów do rady powiatowej liczbami porządkowymi w kolejnem następstwie ich wniesienia.

W gminach wchodzących w skład Powiatowego Związku Komunalnego wniesione do burmistrza względnie naczelnika gminy listy kandydatów do rad gminnych na wspólny wniosek pełnomocników zarówno grupy wyborczej wysuwającej kandydatów do rady powiatowej jak i grupy wyborczej wysuwającej kandydatów do rady gminnej muszą być oznaczone tą samą liczbą porządkową co listy wyborcze do rady powiatowej jeżeli nazwa ugrupowania wyborczego jest ta sama.

Listy kandydatów tych ugrupowań wyborczych, które nie zgłosiły list do rady powiatowej lub co do których nie było wniosku ze strony pełnomocnika wyborczego do rady powiatowej, jak i zgłoszone listy w miastach wydzielonych, burmistrz jak i naczelnik gminy oznaczają liczbą porządkową według kolejności ich wniesienia.

Zadna lista nie może być oznaczona liczbą 9.

Jeżeli który z kandydatów jest umieszczony na więcej listach wtedy powinien go przewodniczący wydziału powiatowego odnośnie do wyborów rady powiatowej a burmistrz względnie naczelnik gminy odnośnie do wyborów gminnych zapytać, którą kandydaturę przyjmuje. Jeżeli w ciągu trzech dni ten nie odpowie, skreśli go przewodniczący wydziału względnie burmistrz lub naczelnik gminy przy sprostowaniu listy kandydatów z tej listy, co do której nie dołączono jego własnoręcznie potwierdzonej zgody na przyjęcie kandydatury; w innym razie skreśli się go w później wniesionej liście.

Art.23.

Sprostowanie list kandydatów.

Jeżeli lista kandydatów wykazuje braki formalne, np. niedostateczną liczbę podpisów lub braki w oznaczeniu kolejności kandydatów, albo oznaczenie grupy jest sperne lub też zachodzi błąd oświadczenia kandydatów, wtedy przewodniczący wydziału powiatowego względnie burmistrz lub naczelnik gminy powinien wezwać pełnomocnika do sprostowania listy kandydatów w przeciągu 48 godzin.

Jeżeli więcej list kandydatów jednakowo lub trudno do odróżnienia grup oznaczono, w takim razie wzywa przewodniczący wydziału

powiatowego względnie burmistrza lub naczelnik gminy pełnomocników dotyczących list kandydatów do sprostowania oznaczenia grupy w przeciągu 48 godzin. W razie nieuczynienia tego rozstrzyga przewodniczący wydziału powiatowego względnie burmistrz lub naczelnik gminy.

Jeżeli lista kandydatów nie posiada oznaczenia żadnej grupy, wtedy oznacza ją przewodniczący wydziału powiatowego względnie burmistrz lub naczelnik gminy nazwiskiem pierwszego z rzędu kandydata.

Lista kandydatów, która także i po ukończeniu tego postępowania nie posiada wymaganej liczby podpisów, jest nieważna, jak również głosy, które mimo tego na nią były oddane. Przewodniczący wydziału powiatowego względnie burmistrz lub naczelnik gminy rozstrzyga o tem ostatecznie, z zastrzeżeniem zarzutów wniesionych przeciwko wyborom.

Art.24.

Zmiany w listach kandydatów.

Jeżeli który z kandydatów ustąpi, umrze, utraci prawo wybieralności lub zostanie wykreślony, może pełnomocnik danej grupy uzupełnić listę kandydatów przez podanie pod tą samą liczbą kolejności innego kandydata co musi być uczynione najmniej do 10 dni przed wyborami.

Po ostatecznem ustaleniu list kandydatów tj. 10 dni przed wyborami nie wolno już w listach kandydatów czynić żadnych zmian.

Art.25.

Ogłoszenie list kandydatów.

Conajmniej 8 dni przed dniem wyborów muszą być wywieszone wszystkie ważne listy kandydatów w lokalach, w których listy wyborcze do wglądnięcia są wyłożone z wyraźnem oznaczeniem ich liczb porządkowych w myśl art.22 niniejszej ustawy, jakoteż z dokładnem wyszczególnieniem grupy wyborczej i wszystkich kandydatów.

Wywieszenie list kandydatów do rady powiatowej w lokalu wydziału powiatowego i w lokalach wyborczych w powiecie zarządza przewodniczący wydziału powiatowego a odnośnie do wyborów gminnych burmistrz względnie naczelnik gminy w sposób używany w danej gminie.

Ogłoszenie list kandydatów przez przewodniczącego wydziału powiatowego względnie burmistrza lub naczelnika gminy powinno być uskutecznione dla wszystkich grup wyborczych w jednaki sposób. Poszczególne grupy wyborcze mogą w dowolny sposób rozpowszechniać swoje listy kandydatów.

Art.26.

Połączone listy kandydatów.

Upoważnienie zastępcy list wyborczych mogą w wydziale powiatowym odnośnie do wyborów rady powiatowej a w urzędzie gminnym odnośnie do wyborów gminnych złożyć oświadczenie o połączenie swoich list. Oświadczenie takie musi być najpóźniej 8 dni przed dniem wyborów wniesione, poczem wydział powiatowy zarządza ogłoszenie tego oświadczenia przez przybicie w swoim lokalu urzędowym i w lokalach wyborczych, w powiecie, w których listy wyborcze są wyłożone do wglądnięcia. To samo uskutecznia urząd gminny odnośnie do wyborów gminnych.

Połączenie list oznacza, że takowe należy przy rozdziale mandatów uważać za jedną całość /art.50/.

IV.

Ogłoszenie wyniku wyborów bez głosowania.

Art.27.

W powiatach i gminach, w których tylko jedną listę kandydatów zgłoszono, albo przez więcej grup wyborczych w całości tylko tylu kandydatów przedstawiono, ilu członków winno być wybranych do rady powiatowej względnie gminnej, oświadcza przewodniczący wydziału powiatowego względnie burmistrz lub naczelnik gminy bez przeprowadzenia wyborów, że wszyscy przedstawieni kandydaci są wybranymi.

Dla sposobu ogłoszenia wyniku wyborów zarzutów i ich rozstrzygania, obowiązują postanowienia artykułu 52 do 55.

V.

W y b o r y

Art.28.

Dzień i lokal wyborczy.

Wybory do rady powiatowej i rady gminnej miejskiej i wiejskiej za wyjątkiem pierwszych wyborów do rady powiatowej /art.80,ust.3./ odbywają się w jednym dniu i to w niedzielę od 8 godziny rano. Godzinę zakończenia wyborów oznacza starosta a w miastach wydzielonych burmistrz.

Art.29.

Zakaz podawania trunków alkoholowych.

W dniu poprzedzającym, jakoteż i w dniu wyborów jest sprzedaż, wyszynk i podawanie trunków alkoholowych zakazane.

Art.30.

Ogłoszenie wyborów.

Conajmniej 8 dni przed wyborami rady powiatowej winien przewodniczący wydziału powiatowego ogłosić zapomocą publicznego obwieszczenia godzinę początkową i zakończenia, wszystkie lokale wyborcze w powiecie, jakoteż liczbę mających być wybranymi członków rady powiatowej.

W tym samym terminie winien to samo ogłosić burmistrz względnie naczelnik gminy w sposób na miejscu praktykowany odnośnie do wyborów gminnych.

Art.31.

Komisje wyborcze.

Wyborami kieruje komisja wyborcza zamianowana przez prezesa wydziału powiatowego dla każdego lokalu wyborczego odnośnie do wyborów rady powiatowej i zamianowana tak samo dla każdego lokalu przez burmistrza względnie naczelnika gminy odnośnie do wyborów rady gminnej.

W ich skład wchodzi zastępcy grup wyborczych po jednym z każdej, przedstawieni na wniosek tychże grup. Zastępcy grup wyborczych muszą posiadać prawo wyboru.

W ten sam sposób powołuje się zastępcę każdego członka z odnośnej grupy. Jeżeli w powiecie lub gminie istnieją tylko dwie lub trzy grupy wyborcze wtedy mianuje przewodniczący wydziału powiatowego względnie burmistrz lub naczelnik gminy dla każdej grupy wyborczej po dwóch członków i dwóch zastępców.

Upoważniony zastępca grupy wyborczej powinien zaproponować zastępców swojej grupy w wydziale powiatowym względnie urzędzie co najmniej 8 dni przed dniem wyborów.

Na tych samych zasadach powołuje się w powiatach i gminach, gdzie jest więcej lokali wyborczych, komisję główną.

W gminach, w których sprawy koncepcyjne załatwia osobny urzędnik, należy także do komisji wyborczej, z głosem doradczym jako sekretarz. W razie potrzeby dalszych sił pomocniczych dostarcza gmina. Gdyby tego nie uczyniono, poczyni przewodniczący komisji wyborczej odpowiednie zarządzenia na koszt gminy.

Art.32.

Komisje wyborcze do wyborów rady powiatowej i rady gminnej urzędują bądźto w oddzielnych ubikacjach w tym samym budynku bądźto, gdyby to nie było możliwe, w jednej ubikacji, lecz przy dwóch oddzielnych stołach, na których stać muszą urny wyborcze i umieszczone napisy większych rozmiarów:

"Komisja wyborcza do wyborów rady powiatowej" względnie

"Komisja wyborcza do wyborów rady miejskiej" /względnie wiejskiej/.

Członkowie komisji zobowiązani są udzielać wszelkich objaśnień i pouczać wyborców, przy którym stole załatwia się sprawy wyborcze do rady powiatowej względnie gminnej i wskazywać im cele izolacyjne do oddawania kartek.

Art.33.

Rozstrzyganie komisji wyborczej.

Komisja wyborcza wybiera ze swojego grona bezpośrednio przed otwarciem wyborów większością głosów przewodniczącego i jego zastępcę, w razie niemożności odciągnięcia większości rozstrzyga los. Przewodniczący i jego zastępca nie mogą należeć do tej samej grupy wyborczej.

Komisja wyborcza może powziąć ważną uchwałę przy obecności przewodniczącego albo jego zastępcy i co najmniej połowy jej członków; w razie równości głosów rozstrzyga przewodniczący, który pozatem nie głosuje.

Sprzeciw od rozstrzygnięcia komisji wyborczej można wnieść jedynie w formie zarzutów przeciwko wyborom.

Art. 34.

Protokół wyborczy.

O przebiegu wyborów spisuje się protokół, do którego wpisuje się imiona i nazwiska członków komisji wyborczej, zastępcy władzy nadzorczej i mężów zaufania, początek i koniec, ewentualnie przerwę wyborów, wszystkie uchwały komisji wyborczej z krótkim uzasadnieniem tychże, jakoteż i wszelkie ważniejsze szczegóły przebiegu wyborów, oraz wynik wyborów i sposób obliczenia głosów.

Protokół prowadzi powołany do wyborów z głosem doradczym urzędnik gminy /art.31/ ewentualnie inna siła pomocnicza lub przeznaczony do tego przez przewodniczącego komisji wyborczej członek komisji.

Protokół ten, jakoteż i listy wyborcze i spisy głosujących podpisują wszyscy członkowie komisji.

Art.35.

Zastępca władzy nadzorczej.

Władza nadzorcza jest uprawniona do wysłania do wyborów swojego zastępcy celem czuwania nad prawidłowym przeprowadzeniem wyborów.

Art.36.

Osoby zaufania.

Komisja wyborcza musi na wniosek grup wyborczych dopuścić z każdego

stronnictwa wyborczego po dwóch wyborców jako osób zaufania, posiadających prawo wyboru, którzy mogą być obecni przy przeprowadzeniu całych wyborów aż do ogłoszenia wyniku obliczenia.

Wniosek odnośny musi być przedłożony przewodniczącemu komisji ustnie lub na piśmie przed rozpoczęciem wyborów.

Osoby zaufania stronnictwa mogą wnosić zarzuty co do tożsamości wyborcy lub jeżeli dany wyborca w myśl dwóch ostatnich ustępów artykułu 4 nie jest uprawniony do głosowania; pozatem nie mają prawa wtrącać się do wyborów.

Art. 37.

Wstęp do lokalu wyborczego.

Do lokalu wyborczego mogą poza osobami zaufania przystęp tylko wyborcy wpisani do list wyborczych danej obojdy głosowania. Po oddaniu kartki do głosowania powinien wyborca natychmiast opuścić lokal wyborczy. W czasie głosowania nie wolno ani w lokalu wyborczym ani w budynku, w którym się lokal znajduje, ani też na ulicy i na placu przed wejściem do budynku w promieniu 100 metrów wygłaszać przemówień i w jakikolwiek sposób agitować.

Art. 38.

G ł o s o w a n i e .

Przed rozpoczęciem wyborów komisja wyborcza dokonuje oględzin urny wyborczej i przekonuje się czy jest ona próżna. Od tej chwili aż do ukończenia głosowania urna w żadnym razie nie może być otwierana.

Urny wyborcze są to naczynia z drewna, mające się zamknąć na kłódkę. Wewnętrzna ich wysokość wynosi co najmniej 90 cm. a odstęp wewnętrzny od jednej ściany do drugiej co najmniej 35 cm. W górnym denku urna musi mieć otwór podłużny do 2 cm. szeroki, przez który wrzuca się koperty z kartką wyborczą. Urny wyborcze wykonuje każde wydzielone powiatowo; koszt tychże poniesie w połowie powiatowy związek komunalny a w połowie gminy wchodzące w skład tegoż związku. Miasto wydzielone ponosi koszt urn w całości. Każda urna jest zamknięta dwoma kłódkami o różnych kluczach, z których jeden zatrzymuje przewodniczący a drugi oddaje przedstawicielowi tej reprezentowanej grupy wyborczej, która przy ostatnich wyborach miała najmniej głosów lub wtedy nie istniała. Na wypadek, że się przedstawiciel ten wycofa, albo zostanie wydalony, oddaje on klucz jednemu z przedstawicieli innych grup wyborczych i to wedle własnego uznania.

Art. 39.

Głosowanie odbywa się za pomocą kartek do głosowania. Na kartce do głosowania wydrukowane są pokolei wszystkie zgłoszone zgodnie z przepisami niniejszej ustawy listy kandydatów z oznaczeniem nazwy ugrupowania wyborczego /stronnictwa/ oraz wydrukowaniem nazwisk pierwszych trzech kandydatów każdej listy. Po lewej stronie nazwy ugrupowania wyborczego winna być wydrukowana tłustym drukiem liczba porządkowa listy.

Kartek do głosowania odnośnie do wyborów rady powiatowej dostarcza na swój koszt powiatowy związek komunalny a odnośnie do wyborów gminnych dana gmina.

Te same związki komunalne dostarczają w dostatecznej ilości na swój koszt kopert, które muszą być nieprzejryste i zaopatrzone pieczęcią wydzielu powiatowego, jeżeli są przeznaczone do wyborów rady powiatowej a pieczęcią urzędu gminnego jeżeli są przeznaczone do wyborów gminnych.

Głosowanie odbywa się w ten sposób, że wyborca przez nakreślenie krzyżyka, podkreślenie nazwy ugrupowania wyborczego, lub też w inny sposób oznacza, którego listy kandydatów głos oddaje.

Zwijanie kartek jest dozwolone.

Art. 40.

W każdym lokalu wyborczym gmina na swój koszt, oprócz stołu dla komisji wyborczej, ustawić na loku jeden lub dwa stoły zasłonięte płachtami lub deskami /cele izolacyjne/ w ten sposób, żeby wyborca, nie podpatrzony przez nikogo mógł zaznaczyć na kartce do głosowania, której liście kandydatów oddaje głos i kartę tę mógł włożyć do koperty. Zasłonięty zastąpić może także pokój bezpośrednio w sąsiedztwie, dostępny przez drzwi z lokalu wyborczego. Do tego pokoju jak wogóle do celi izolacyjnej, oprócz wyborcy, nikt nie ma dostępu. Przy stole pobocznym zasłoniętym /celi izolacyjnej/ jakżeż przy stole w sąsiednim pokoju muszą być przy mocowane na sznurku ołówek dla użytku wyborców. Celi izolacyjne muszą być czyste i odpowiednio oświetlone i wogóle tak urządzone, by wejście do nich było wygodne i by w nich manipulacja wyborcza swobodnie mogła być wykonana.

Art. 41.

Wyborca wchodząc do lokalu wyborczego udaje się do stołu przy którym siedzi komisja wyborcza i wymienia swe nazwisko. Po sprawdzeniu przez członka prowadzącego protokół, czy nazwisko wyborcy znajduje się na liście wyborców, wyborca otrzymuje od komisji kartkę do głosowania i ostateczną kopertę, udaje się następnie do celi izolowanej, gdzie kładzie swój znak na kartce do głosowania której liście swój głos oddaje, /ustęp 4 art. 39/ następnie kartkę tę wkłada w kopertę i po wyjściu z celi wręcza ją przewodniczącemu komisji. Ten, sprawdzwszy stempel na kopercie wrzuca ją do urny wyborczej.

Kopertę z kartką do głosowania, włożoną do koperty poza celą izolowaną, odbiera przewodniczący i niszczy ją przez spalanie, a następnie daje osobie głosującej inną kopertę. Jeżeli osoba ta przez drugi włoży kartkę do koperty poza celą przewodniczący koperty nie przyjmuje i oświadcza, że osoba ta straciła prawo głosowania. Członek komisji czyniący adnotację, zaznacza to obok nazwiska danej osoby. W ten sposób oddają najpierw swoje głosy członkowie komisji.

Komisja wyborcza powinna zaznaczyć oddanie kartki głosowania w obu egzemplarzach list wyborczych.

Wyborcy nieumiejący pisać lub czytać, lub też niezdolni do przeprowadzenia manipulacji wskutek choroby lub wieku, posługiwać się mogą pomocą osoby zaufanej, która ma dostęp do lokalu wyborczego i do stołu zasłoniętego względnie do pokoju sąsiedniego gdzie wkłada się kartki do kopert. O tem, czy pomoc osoby zaufanej potrzebna, rozstrzyga komisja wyborcza większością głosów. Rozstrzygnięcie komisji musi zapasć przed dopuszczeniem następnego wyborcy do oddania głosu.

Art. 42.

Zarzuty przeciwko wyborcom.

Komisja wyborcza rozstrzyga tylko, czy który z wyborców ma być dopuszczony do oddania głosu, jeżeli:

- 1/ istnieje wątpliwość co do jego tożsamości,
- 2/ jeżeli zostanie wniesiony zarzut, że w myśl ostatnich dwóch ustępów art. 4 nie może on być dopuszczonym do głosowania przy wyborach.

Zarzuty tego rodzaju mogą podnieść członkowie komisji wyborczej i osoby zaufania i to jak długo kartka głosowania obywatela, którego prawo wyboru zaczępiono, nie została jeszcze włożona do urny wyborczej. Odnosnie do punktu 1/ jako wystarczającą legitymację uważać należy paszport, dowód osobisty, dokumenty wojskowe, karty cyrkulacyjne, dokumenty podatkowe itp.

Rozstrzygnięcie komisji wyborczej musi w każdym poszczególnym wypadku zapasć przed dopuszczeniem następnego wyborcy do oddania głosu.

Art. 43.
Przerwanie wyborów.

Jeżeli zajądą okoliczności, któreby wpłynęły na uniemożliwienie wyborów, może komisja wyborcza przedłużyć wybory lub odroczyć ich dokonanie na dzień następny. Zarządzenie takie musi być jednak natychmiast ogłoszone w sposób w gminie przyjęty oraz w lokalu wyborczym. Jeżeli chodzi o przerwanie już rozpoczętych wyborów, wtedy winna komisja wyborcza opieczętować akta i urnę wyborczą wraz z oddanymi już kartkami głosowania, a przy rozpoczęciu dalszych wyborów stwierdzić protokółarnie nienaruszenie pieczęci.

Art. 44.
Zamknięcie głosowania.

Po upływie dla wyborów oznaczonego czasu zamyka się lokal wyborczy, wszyscy atoli wyborcy, którzy przed zamknięciem znajdują się w lokalu wyborczym, lub w poczekalni przez komisję dla wyborców przeznaczonej lub też bezpośrednio przed lokalem wyborczym – oddają jeszcze swoje głosy, poczem przewodniczący komisji wyborczej ogłasza głosowania za ukończone.

VI.

Stwierdzenie i ogłoszenie wyniku wyborów.

Art. 45.
Liczenie głosów.

Po zakończeniu głosowania pozostają w lokalu wyborczym oprócz członków komisji wyborczej, zastępcy władzy nadzorczej i sił pomocniczych, tylko osoby zaufania poszczególnych grup wyborczych. Komisja wyborcza wyjmując z urny koperty z kartkami głosowania, przelicza je i porównuje liczby kopert z zapiskami we wykazach wyborczych. Potem wyłącza nieważne kartki głosowania i stwierdza w dwóch listach głosowania ile głosów padło na poszczególne ugrupowania wyborcze a wynik wyborów umieszcza ponadto w protokole. W czasie tego ma każdy z uprawnionych obecnych prawo wglądu do kartek głosowania. Komisja wyborcza dla wyborów rady powiatowej, po stwierdzeniu wyniku głosowania, powinna zapakować cały materiał wyborczy /listy wyborców, listy głosowania, kartki ważne i nieważne, koperty, protokół wyborczy/ i po starannym zabezpieczeniu i ostemplowaniu przez naczelnika gminy względnie jego zastępcę pieczęcią gminną co odbyć się winno w obecności członków komisji, którzy byli obecni przy liczeniu głosów, odesłać do głównej komisji wyborczej /art. 31/.

W gminach tworzących więcej obwodów głosowania, odsyłają poszczególne komisje wyborcze po starannym zapakowaniu i zabezpieczeniu przez naczelnika gminy lub jego zastępcę, jak powyżej materiał wyborczy tak samo komisji głównej.

Art. 46.
Nieważne kartki głosowania.

Nieważnymi są następujące kartki głosowania:

- 1/ jeżeli kartka głosowania nie jest włożona do koperty, wydanej przez komisję wyborczą i niezaopatrzoną pieczęcią wydziału powiatowego względnie urzędu gminnego,
- 2/ jeżeli na kartce głosowania więcej list kandydatów podkreślono, względnie naznaczono.

Art. 47.
Rozdział mandatów na grupy wyborcze, dzielnik wyborczy.

W gminach mniejszych, tworzących jeden obwód głosowania urządza komisje wyborcze, a w powiatach i większych gminach główne komisje wyborcze, po otrzymaniu materiału wyborczego wygotują wynik wyborów i rozdziela liczby mandatów na poszczególne grupy wyborcze w stosunku do głosów dla danej grupy oddanych, a mianowicie w ten sposób, że na-

przód wypośrodkuje dzielnik wyborczy. W tym celu należy sumy wszystkich ważnych, dla wszystkich grup oddanych głosów podzielić przez liczbę mandatów powiększoną o jeden; następna cała wyższa od ilorazu liczba jest dzielnikiem wyborczym.

Liczbę na każdą poszczególną liczbę kandydatów oddanych głosów dzieli się następnie przez liczbę dzielnika wyborczego, poczem przydziela komisja wyborcza każdej grupie wyborczej tyle mandatów, ile razy dzielnik wyborczy mieści się w sumie dla danej grupy oddanych głosów.

Listy kandydatów połączonych stronnictw /art.26/ zlicza się z osobna, uważa się je jednak przy podziale mandatów za jedną listę i przydziela im się wspólnie przypadające mandaty.

Art.48.

Przydzielenie pozostałych mandatów.

Jeżeli wszystkich mandatów nie rozdzielono w sposób w art. 47 wymieniony, przydziela się zbywające mandaty po kolei tym grupom, które przy podziale w myśl art.47 przeprowadzony wykazały największą resztę podziału.

Jeżeli reszty podziału są przy więcej grupach równe, przydziela się mandat tej grupie, która uzyskała więcej głosów; w razie równości głosów rozstrzyga los.

Liście kandydatów, która uzyskała głosów mniej, niż wynosi dzielnik wyborczy, nieprzysługuje prawo do żadnego mandatu; postanowienie to nie odnosi się atoli do poszczególnych liczb listy połączonej.

Art. 49.

Odliczenie nadliczbowych mandatów.

Jeżeli przy podziale liczby głosów przez dzielnik wyborczy /art.47/ przypadko według rozdziału o jeden mandat więcej nad oznaczoną liczbę mandatów, odlicza się jeden mandat tej grupie, która posiada najmniejszą resztę podziału, a przy równości reszty tej, która uzyskała najmniejszą liczbę głosów. W razie równości głosów rozstrzyga los.

I tutaj należy uważać listy połączone /art.26/ za należące do jednej grupy.

Art. 50.

Rozdział mandatów między listy połączone.

Po przydzieleniu mandatów wszystkim grupom wyborczym, rozdziela komisja wyborcza mandaty między poszczególne listy połączone.

Postępowanie przytem jest identyczne z wyszczególnieniem w art.47 i 48/.

Art. 51.

Kto jest wybrany.

Wybranymi członkami do rady powiatowej względnie rady gminnej są ci kandydaci poszczególnych grup wyborczych, którzy kolejno w liście kandydatów są wymienieni według liczb przypadających danej grupie mandatów. Dalsi kandydaci są w tym samym porządku następcami./art.57/. Jeżeli liście kandydatów zawiera więcej nazwisk niż dopuszczalne /art.21/ nie bierze się nadliczbowych nazwisk w rachubę.

Art.52.

Głoszenie wyniku wyborów.

Zaraz po obliczeniu głosów wymienione w art. 47 komisje wyborcze ustala protokółarnie wynik wybor w przy równoczesnem podpisaniu go przez wszystkich członków komisji wyborczej i osób zaufania ugrupowań wyborczych, poczem przewodniczący wydziału powiatowego względnie burmistrz

lub naczelnik gminy ogłasza publicznie wynik wyborów do rady powiatowej względnie rady gminnej w sposób praktykowany.

W ogłoszeniu należy wyszczególnić: dokąd, gdzie i w jaki sposób można wnosić zarzuty przeciwko wyborom.

Odpis protokołu wyborczego i wyniku obliczenia głosów należy przedłożyć władzy nadzorczej; kartki głosowania i koperty powinna komisja wyborcza opieczętować i przechowywać w wydziale powiatowym względnie urzędzie gminnym i tylko w razie wniesienia zarzutów przeciwko wyborom należy je przedłożyć.

VII.

Środki prawne.

Art. 53.

Sprostowanie wyniku wyborów, jeżeli wybrano osobę niewybieralną.

Władza nadzorcza bada, czy nie wybrano osób, którem nie przysługuje prawo wybieralności. O ile ten wypadek ma miejsce, należy w przeciągu miesiąca od dnia nadejścia protokołu wyborczego orzec wybór niewybieralny osoby za nieważny i rozstrzygnąć kto jest wybrany w jej miejsce.

Rozstrzygnięcie to ogłasza odnośnie do kandydatów do rady powiatowej przewodniczący wydziału powiatowego w powiatowej gazecie urzędowej a odnośnie do kandydatów do rad gminnych burmistrz względnie naczelnik gminy w sposób w gminie przyjęty.

Art. 54.

Zarzuty przeciwko wyborom.

Zarzuty przeciwko wyborom może wnosić tylko uprawniony wyborca w przeciągu 8 dni od następnego dnia po ogłoszeniu wyniku wyborów. Zarzuty należy wnosić pisemnie do wydziału powiatowego w sprawie wyborów rady powiatowej a do urzędu gminnego w sprawie wyborów gminnych. Zarzuty należy najpóźniej do trzech dni wraz z aktami wyborczymi przedłożyć władzy nadzorczej.

O zarzutech rozstrzyga władza nadzorcza.

Art. 55.

Rozstrzygnięcie o zarzutech.

Jeżeli władza, rozstrzygająca o zarzutech, stwierdzi takie uchybienia w przeprowadzeniu wyborów, które mogłyby wpłynąć na wynik wyborów, szczególnie, jeżeli stwierdzi poważne naruszenie wolności, czyściwości i tajemnicy wyborów, wtedy unieważnia całe wybory lub odpowiednią ich część i zarządza ewentualnie nowe wybory oznaczając dzień, w którym się odbyć mają.

Jeżeli tylko stwierdzono błędne obliczenie głosów, winna władza wynik natychmiast sprostować i w powiecie względnie gminie publicznie ogłosić.

Rozstrzygnięcie należy doręczyć odwołującym się i tem osobom których wybór został unieważniony.

Rozstrzygnięcie to, które powinno być wydane najdalej w przeciągu trzech miesięcy od dnia przedłożenia zarzutów, jest ostateczne.

Art. 56.

Powołanie następców.

Następcy pełnią funkcje członków rady powiatowej względnie rady gminnej tych grup, dla których byli umieszczeni na liście kandydatów, jeżeli mandat zostanie opróżniony stale na cały okres wyborczy.

Następcy następują w tym porządku jak byli w liście kandydatów wyszczególnieni.

VIII.

Wybór zarządów powiatowych i gminnych.

Art. 57.

Sposób wyboru i liczbę członków wydziału powiatowego reguluje ustawa z dnia..... o powiatowych związkach komunalnych.

W górnośląskiej części Województwa Śląskiego co do liczby członków zarządu gminnego obowiązują przepisy § 29 ordynacji miejskiej z dnia 30 maja 1853 r. /Zb.Ust.Pr.str.261/ i przepisy § 74 ordynacji gmin wiejskich z dnia 3. lipca 1891r./Zb.Ust.Pr.str.233/.

W cieszyńskiej części Województwa Śląskiego liczba członków zarządu gminnego /przełożęstwa gminnego/ łącznie z burmistrzem i zastępcą w gminach do 10000 mieszkańców wynosi trzecią część, a w gminach ponad 10000 mieszkańców czwartą część członków rady gminnej. W gminach, w których liczba członków rady gminnej wynosi co najmniej 24 należy wybierać zawsze dwóch zastępców burmistrza. Zastępcy burmistrza obejmują swój urząd w tym porządku jak byli wybrani. Jeżeli burmistrz i jego zastępcy są gdzieindziej zajęci lub przeszkodzeni, wtedy zastępują ich inni członkowie zarządu gminnego według starszeństwa. Co do liczby mieszkańców danej gminy jest mierodajny wynik ostatniego urzędowego spisu ludności.

Art.58.

Płatnych burmistrzów i ławników /radców miejskich/ w gminach miejskich, płatnych naczelników i ławników w gminach wiejskich górnośląskiej części Województwa Śląskiego wybiera rada gminna miejska względnie wiejska na lat 12 a może ich wybrać także z poza członków gminy. Po upływie tego czasu wymienieni mogą być wybrani ponownie i dożywotnie.

Honorowych zastępców burmistrza i honorowych ławników miejskich, honorowych naczelników i ławników w gminach wiejskich górnośląskiej części Województwa Śląskiego wybiera się na czas urzędowania rady gminnej wiejskiej względnie miejskiej. Na te stanowiska mogą być wybrani obywatele gminy, posiadający prawo wybieralności do rady gminnej nie będący członkami rady gminnej.

Jeżeli członek rady gminnej wybrany i zatwierdzony będzie na członka zarządu gminnego, wchodzi wtenczas do rady gminnej następny kandydat tej samej listy.

Wymienieni w ustępie 2 niniejszego artykułu członkowie zarządu gminnego sprawują swoje funkcje aż do zatwierdzenia nowowybranych członków zarządu.

W cieszyńskiej części Województwa Śląskiego burmistrza, jego zastępców i resztę członków zarządu /przełożęstwa gminnego/ wybiera się z pośród członków rady gminnej na czas urzędowania tejże rady.

Art.59.

Zwołanie rady gminnej.

Nowo wybrana rada gminna w gminach miejskich górnośląskiej części Województwa Śląskiego winna ukonstytuować się po myśli § 38 ordynacji miejskiej z dnia 30 maja 1853 najpóźniej 20 dnia po dniu ogłoszenia wyniku wyborów. O ile jednak wniesiono protest wyborczy przeciwko całemu wyborom lub przeciwko wyborowi więcej niż jednej trzeciej części radnych, władza nadzorcza winna zarządzić wstrzymanie konstituowania się rady miejskiej aż do czasu wydania ostatecznej decyzji.

Pierwsze posiedzenie rady miejskiej, zwołuje burmistrz miasta a przewodniczy na niem najstarszy wiekiem członek rady.

Rada miejska powinna się zebrać najpóźniej do 14 dnia po ukonstytuowaniu się celem wyboru ławników honorowych /radców miejskich/. Rada miejska o terminie i miejscu wyboru członków zarządu zawiadomiona być winna conajmniej na 5 dni przedtem.

Do ważności wyborów jest potrzebna obecność więcej jak połowę członków rady gminnej.

Art. 60.

Zebranie nowowybranej rady gminnej w gminach wiejskich górnośląskiej części Województwa Śląskiego i zebranie nowowybranej rady gminnej w miastach i w gminach wiejskich cieszyńskiej części Województwa Śląskiego celem wyboru honorowych członków zarządu gminnego winne się odbyć najpóźniej do 14 dnia po ogłoszeniu wyniku wyborów, o ile nie wniesiono protestu wyborczego przeciwko tym wyborom lub przeciw wyborowi więcej jak połowy liczby radnych.

Do ważności wyboru jest potrzebna obecność więcej jak połowy członków rady gminnej.

Radę gminną zwołuje oraz przewodniczy jej specjalny delegat, wyznaczony przez właściwą władzę nadzorczą z pośród członków odnośnej gminy. Delegatem winien być zreguły burmistrz względnie naczelnik gminy. Rada gminna o terminie i miejscu wyboru członków zarządu zawiadomiona być winna conajmniej na 5 dni przed posiedzeniem.

Powyższe funkcje sprawuje delegat aż do czasu ukonstytuowania się zarządu gminnego.

Art. 61.

Komisja wyborcza.

Wybór członków zarządu miejskiego i wiejskiego na terenie całego województwa przeprowadza komisja w skład której wchodzi przewodniczący rady miejskiej względnie delegat władzy nadzorczej /przy pierwszym posiedzeniu konstytucyjnym czyli przy wyborze honorowych członków zarządu a naczelnik /burmistrz/ gminy lub jego zastępca przy wyborach uzupełniających oraz przy wyborze płatnych członków zarządu/ jako przewodniczący i dwóch członków, wybranych przez radę w głosowaniu tajnem.

Przewodniczący powołuje jednego z członków komisji na protokolanta. W razie potrzeby protokół prowadzić może także zaprzysiężony urzędnik gminny.

Z czynności swej komisja wyborcza spisuje protokół, zawierający wszystkie istotne momenta wyborów; protokół winien być podpisany przez członków komisji wyborczej i przechowany w aktach gminnych. Odpis protokołu otrzymuje władza nadzorcza.

Do protokołu dołączone być powinny kartki głosowania.

Podczas czynności połączonych z wyborem członków zarządu nie wolno w lokalu wyborczym prowadzić narad, wygłaszać mów, ani podejmować uchwał. Wyjątek stanowią narady i uchwały komisji wyborczej związane z kierownictwem wyborów.

Art. 62.

Jeden z członków komisji odczytuje nazwiska radnych w porządku alfabetycznym i radni w miarę wywoływania nazwisk rzucają do urny zwinięte kartki do głosowania.

Po ukończeniu głosowania komisja dokonuje obliczenia głosów.

Wyborcy, którzy jawia się po otwarciu głosowania, lecz przed jego zamknięciem, mogą jeszcze brać udział w głosowaniu.

Po oddaniu wszystkich głosów ogłasza komisja wyborcza wybory za zamknięte; przewodniczący wyjmując pojedynczo kartki z urny i odczytuje wypisane na nich nazwiska względnie numery list kandydatów, jeden zaś przez przewodniczącego wyznaczony członek komisji głośno je liczy.

Art.63.

Przy wyborze członków zarządu gminnego nieważnemi są następujące kartki głosowania:

- 1/ niewypisane na papierze białym lub zaopatrzone w jakiekolwiek znaki zewnętrzne,
- 2/ niezawierające przy wyborach proporcjonalnych liczby porządkowej jednej z zgłoszonych list kandydatów względnie przy wyborach odrębnych żadnego nazwiska, lub jeśli liczbę porządkową względnie nazwisko wypisano nieczytelnie,
- 3/ jeżeli przy wyborach w odrębnem postępowaniu osoba, na którą głos oddano, się nie da z całą pewnością ustalić, lub też kartka zawiera nazwisko osoby niewybieralnej, albo więcej nazwisk niż jedno,
- 4/ kartki zawierające protesty albo zastrzeżenia lub oddane na nieważną listę kandydatów.

Nieważne kartki do głosowania traktować należy jako nieoddane, o nieważności rozstrzyga tymczasowo komisja wyborcza.

Art.64.

Wybór w odrębnem postępowaniu.

Płatnych i honorowych burmistrzów, płatnych i honorowych naczelników gmin, płatnych ławników miejskich i wiejskich, honorowych zastępców burmistrza wybiera się odrębnie, w głosowaniu tajnem na kartki, na których wypisuje się nazwisko kandydata.

O ile wybiera się tylko jednego ławnika honorowego, to wybór odbywa się także w ten sposób.

Za wybranego należy uważać tę osobę, która przy pierwszym głosowaniu otrzymała więcej niż połowę ważnych oddanych głosów.

Jeżeli przy pierwszym głosowaniu nikt nie otrzymał takiej większości głosów, następują ściślejsze wybory w drugim głosowaniu które należy natychmiast przedsięwziąć, pomiędzy tymi dwoma kandydatami, którzy przy pierwszych wyborach największe otrzymali ilości głosów. Jeżeli więcej niż dwie osoby otrzymały najwyższe liczby głosów, albo jeśli obok osoby z najwyższą liczbą głosów wchodzi osoba o równej liczbie głosów, to los wyciągnięty przez przewodniczącego rozstrzyga, która osoba ma być dopuszczona do wyborów ściślejszych. Przy drugich wyborach oprócz kartek do głosowania wymienionych w art.63, są nieważne i te, które zawierają nazwisko osoby niedopuszczonej do wyborów ściślejszych. Za wybranego należy uważać tego, kto otrzymał największą liczbę głosów. Przy równości głosów rozstrzyga los wyciągnięty przez przewodniczącego.

Przewodniczący komisji wyborczej winien wybranych zawiadomić o wyborze i wezwać ich do oświadczenia się w ciągu tygodnia czy wybór przyjmują. W razie braku w tym kierunku oświadczenia się przyjmuje się, że wybór został odrzucony. Do wyboru z niniejszego artykułu zwołuje się radę tak samo na 5 dni przedtem.

Art.65.

Wybory proporcjonalne.

Wybór ławników honorowych miejskich i wiejskich górnośląskiej części Województwa Śląskiego, tudzież wybór reszty członków zarządu gminnego /przełożenia gminnego poza burmistrzem i jego zastępcami/ w cieszyńskiej części Województwa Śląskiego odbywa się na podstawie systemu proporcjonalnego. Głosowanie jest tajne i odbywa się za pomocą kart głosowania, na których wydrukowana lub wypisana będzie liczba po-

rządkowa jednej z list kandydatów, zgłoszonych według postanowień niniejszego artykułu.

Przed rozpoczęciem głosowania przewodniczący wzywa radnych do składania list kandydatów. Lista kandydatów zawierać ma podwójną ilość kandydatów w stosunku do liczby członków zarządu, których należy wybrać, i musi być podpisana przynajmniej przez trzech radnych. Do list muszą być dołączone deklaracje kandydatów, że w razie wyboru mandat przyjmują.

Listy kandydatów ogłoszone w czasie wyznaczonym przez przewodniczącego, komisja sprawdza i unieważnia z nich te, które nie odpowiadają postanowieniom niniejszego artykułu.

Listy uznane za ważne, przewodniczący zaopatruje kolejno liczbami porządkowymi, następnie wystawia je do wglądu radnych w miejscu dla nich widocznym i łatwo dostępnym, poczem wzywa radnych do oddania głosu na jedną z list wyłożonych po myśli postanowień art.62.

Podział mandatów odbywa się w myśl przepisów artykułów 47 do 50 niniejszej ordynacji.

Art.66.

Wybory uzupełniające.

W razie opróżnienia w ciągu okresu wyborczego stanowiska honorowego naczelnika gminy, honorowego zastępcy burmistrza ośsadza się opróżnione miejsce przez wybór uzupełniający na pozostały czas urzędowania rady gminnej.

Art.67.

Środki prawne.

Zarzuty przeciwko wyborowi członków zarządu miejskiego i wiejskiego w Województwie Śląskiem mogą być wniesione w odnośnym urzędzie gminnym w przeciągu 8 dni od dnia wyboru.

C zarzutach rozstrzyga ostatecznie władza wymieniona w artykule 54 w przeciągu miesiąca.

Art.68.

Zatwierdzenie wyboru.

Wybrani członkowie zarządów miejskich i wiejskich w górnośląskiej części Województwa Śląskiego potrzebują zatwierdzenia władz nadzorczych stosownie do odnośnych przepisów ordynacji miejskiej z dnia 30. maja 1853 i ordynacji gmin wiejskich z dnia 3. lipca 1891 r.

W cieszyńskiej części Województwa Śląskiego we wszystkich miastach i miasteczkach podlega wybór burmistrza i jego zastępcy zatwierdzeniu Wojewody Śląskiego.

Wybór burmistrza gminy miasta Bielska podlega zatwierdzeniu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. W razie dwukrotnego odmówienia zatwierdzenia przez Ministra Spraw Wewnętrznych, Minister ten mianuje komisarza burmistrza, którego utrzymuje własnym kosztem gmina.

Pozatem pozostają postanowienia ustawy z dnia 8. grudnia 1869 r. /Dz.Ust. i rozp. kr.liczba 3/ na podstawie której wydano dla gminy miasta Bielska osobną ustawę gminną nadaną w mocy o ile nie są w sprzeczności z postanowieniami niniejszej ustawy.

Art. 69.

S ł u t o w a n i e .

Wszyscy członkowie zarządów gminnych miejskich i wiejskich składają przy objęciu urzędowania do rąk Wojewody Śląskiego, o ile rozchodzi się o gminy miejskie, a do rąk starosty o ile rozchodzi się o gminy

wiejskie w Województwie Śląskiem lub wyznaczonego przez władzę te pełnomocnika ślubowanie wierności i posłuszeństwa wedle roty przytoczonej w artykule 34 ustawy konstytucyjnej z dnia 15 lipca 1920r. /Dz.Ust.R.P.Nr.75 poz.497/ zawierający statut organiczny Województwa Śląskiego

Członków rady gminnej i komisyj wprowadza w urząd burmistrz względnie naczelnik gminy i zobowiązuje ich do sumiennego urzędowania na pierwszym ich posiedzeniu przez podanie ręki.

Art. 70.

Wybory do komisji gminnych.

Wybory do komisji gminnych odbywają się na zasadzie systemu proporcjonalnego przy odpowiedniem zastosowaniu przepisów artykułu 65.

Liczbę komisyj i ich członków ustala rada gminna. Liczba członków poszczególnych komisyj nie może przekraczać połowy wszystkich członków rady gminnej.

Art. 71.

Postanowienia karne.

Osoby winne naruszenia przepisów artykułów 29 i 37 niniejszej ustawy, jak niemniej świadomego pogwałcenia w czasie wyborów innych jej przepisów, lub też winne dopuszczenia się przy wyborach przekupstwa, wymuszenia, fałszów, lub jakichkolwiek innych podejść ulegną karze aresztu od dni 7 do dwóch miesięcy, o ile czyny te według ustaw karnych nie podlegają surowszej karze.

Wyznaczenie kary należy do właściwego sądu.

Art. 72.

Kto rozbija wiec przedwyborczy do rady powiatowej lub rady gminnej albo czyn taki poleci, podlega karze od 3-ch miesięcy do 5-ciu więzienia i bezterminowej utracie czynnego i biernego prawa wyborczego do rady powiatowej i gminnej.

Usiłowanie czynu podanego w ustępie 1 podlega tej samej karze.

Art. 73.

O ile ktoś popełni czyn karalny z art. 72 w posiadaniu broni, podlega on karze ciężkiego więzienia do 10 lat i bezterminowej utracie czynnego i biernego prawa wyborczego do rady powiatowej i gminnej.

Art. 74.

Orzeczenie o utracie praw wyborczych na mocy art.72 i 73 nie jest karą.

Art. 75.

Każde rozbicie wiecu przedwyborczego, usiłowanie rozbicia lub polecenie rozbicia jest samodzielnym czynem karalnym.

Art. 76.

Kto skłoni lub usiłuje skłonić przy głosowaniu lub przed głosowaniem wyborcę do ujawnienia, na jaką głosuje listę, lub utrudni, wzywa do utrudnienia oddawania kartek głosowania w celi izolowanej, lub wzywa do oddawania kartek głosowania poza tą celą, podlega karze przewidzianej w art. 72 względnie 73.

Art. 77.

Przewinienia przeciwko art. 40 podlegają karze więzienia do 3-ech lat lub grzywnie od 1 000 do 10 000 złotych.

Art. 78.

Postanowienia ogólne.

Władza nadzorcza.

Władzą nadzorczą w rozumieniu tej ustawy jest bezpośrednio powiatowemu związkowi komunalnemu lub danej gminie przełożona władza polityczna.

Władza nadzorcza czuwa nad należytym i nieopóźnionym wykonaniem wszystkich ustawą niniejszą zarządzonych czynności urzędowych. W wypadkach zaniedbania lub nieścisłości może władza nadzorcza, przestrzegając kompetencji ustawą niniejszą ustanowionych komisyj, zarządzić na koszt gminy częściowe lub całkowite wykonanie odnośnej czynności urzędowej przez własne organa. Gminie przysługuje prawo regresu do dotyczących organów gminnych.
